

BESLUT

2022-01-31 Dnr: 21/03707

SAKEN

Rapport, SVT1, 2021-09-14, kl. 19.30, inslag om flyktingsituationen på gränsen mellan Polen och Belarus; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

I det så kallade löpet visades en infogad elektronisk skylt med texten ”Polen-Belarus. Flyktingar fast vid gränsen”. Polens vice utrikesminister visades i bild och han sa följande.

Det här migrantrycket har organiserats av Belarus underrättelsetjänster, från början till slut.

Därefter sa nyhetsuppläsaren följande medan bilder på flyktingar vid gränsen mellan Polen och Belarus visades.

Polen anklagar Belarus för att ha slussat fram flyktingar och migranter till gränsen.

I påannonseringen till inslaget visades texten ”Polen-Belarus. Flyktingar fast vid gränsen” och nyhetsuppläsaren sa följande.

Nu ska vi till Polen som har infört nödläge på grund av den komplicerade situationen som har uppstått vid gränsen till Belarus. Polen anklagar Belarus för att ha slussat fram flyktingar och migranter till gränsen, och de sitter nu strandade i skogen, utan varken tillgång till mat, vatten eller tak över huvudet. *Rapports* team har försökt ta sig fram till gränsen.

Inslaget inleddes med en bildsekvens filmad inifrån en bil längs en väg i en skog. Polis och militär stoppade därefter reportageteamet i bilen från att köra vidare. Följande sades av en reporter.

Längre än så här kommer vi inte till den belarusiska gränsen eftersom Polen har infört ett nödläge och varken journalister eller aktivister släpps fram till platsen där flyktingarna är. Militär och polis har satt upp vägspärrar.

Reportern uppgav därefter att de i stället träffade en människorättsaktivist som försökte hjälpa människorna som satt fast vid gränsen. Aktivisten sa bland annat följande (enligt svensk textning).

Flyktingarna som just har korsat gränsen från Belarus är väldigt rädda. De har varken mat eller vatten och har varit på väg i många dagar. De trycks tillbaka av båda sidor, både av Polen och Belarus.

Sedan sades bland annat följande.

(Reporter) – Det handlar om totalt 3 500 migranter och flyktingar från många olika länder som Belarus enligt flera EU-länder slussat till polska gränsen med löften om inresa till EU. Polsk militär trycker tillbaka dem in mot Belarus, som i sin tur hindrar dem från att återvända, berättar [förnamn, människorättsaktivist], som själv träffat flera av de drabbade. (Aktivist, svensk textning) – De skjuter till och med runt fötterna på dem när de vill hindra dem från att gå över gränsen till Polen. De har sagt att de känner sig som pingisbollar som träffas först av den ena och sen den andra sidan.

Därefter uppgav reportern att situationen i skogen blivit allt mer akut och att flera personer försvunnit spårlost. En person bosatt i Sverige vars släktingar försvunnit i området uttalade sig om sin oro. Sedan intervjuades Polens vice utrikesminister om situationen. Han uppgav bland annat att landet varit tvunget att vidta extraordinära åtgärder för att stoppa migranttrycket som skapats av Belarus underrättelsetjänster. På frågan om varför Polen inte kunde förse migranterna med mat och mediciner svarade ministern följande (enligt svensk textning).

Polen är alltid redo att ge humanitär hjälp, men inte på bekostnad av vår säkerhet. Vi måste skydda vår gräns. Det är också vår plikt som EU-medlem.

Avslutningsvis uttalade sig Belarus Sverigeambassadör och uppgav följande (enligt svensk textning).

Belarus hjälper dem inte på något sätt annat än med humanitärt bistånd eller med läkarvård för migranter som misshandlats av polska, lettiska eller litauiska gränsvakter. Det verkar som att våra grannar har blivit vana och börjat ta för givet att Belarus skyddar deras gränser.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att inslaget var vinklat och att viktiga fakta inte förmedlades, i syfte att problematisera Polens agerande i den aktuella situationen. Han anför sammanfattningsvis följande.

- Sveriges Television AB (SVT) spred genom inslaget obekräftade uppgifter från en intervjuad aktivist att polska och belarusiska gränspolis sköt skarpt

framför fötterna på flyktingarna. Det finns inget stöd för uppgifterna i polsk media, inte ens i regeringskritisk media.

- I inslaget hävdades att flyktingarna vid gränsen varken hade mat, vatten eller tak över huvudet. Detta påstående var absurt, då flyktingarna befunnit sig vid gränsen sedan i augusti och ingen överlever utan vatten så länge. Det finns dessutom bilder på flyktingarnas läger i annan media som visar att de har tält. Officiella polska källor uppger att den belarusiska gränspolisen förser flyktingarna med mat.
- I inslaget framkom det inte att flyktingarna befann sig på den belarusiska sidan. SVT försökte ge sken av att Polen inte vill hjälpa dem.
- Det framkom inte i inslaget att Polen skickat humanitär hjälp till flyktingarna men att den inte blivit insläppt i Belarus.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Uppgifterna om att polska och belarusiska gränspoliser skjutit skarpt framför fötterna på flyktingarna gjordes av en externt medverkande för vilken kraven på saklighet och opartiskhet är lägre ställda. Att polska och belarusiska gränspoliser har använt våld för att avvisa flyktingar vid gränsen har dock rapporterats av bland andra människorättsorganisationen Human Rights Watch, Amnesty och journalistgruppen Lighthouse.

Uppgiften om bristen på mat och vatten vid gränsen hämtades från vittnesmål från migranterna, från människorättsaktivister och rapporter som beskrivit det humanitära läget vid gränsen. Just problemet med att få tag på rent vatten och mat är en fråga som ofta har uppmärksammats i medierapporteringen. Flyktingar har berättat att de ätit gräs och svamp och många har sagt att de har fått ytterst lite att dricka av de polska gränsvakterna. I medierapporteringen framgår också att många har tvingats sova under bar himmel eller i egenbyggda skydd. Många har blivit svårt nedkylda och flera personer har också dött av köld. SVT Nyheters korrespondent har själv intervjuat en flyktingfamilj som satt fast i skogen mellan Polen och Belarus. De beskrev att de knappt fick mat och bara lite vatten att dricka. Human Rights Watch har i en längre rapport som beskriver situationen vid gränsen bland annat rapporterat om bristen på mat, vatten och tak över huvudet samt att gränspersonal medvetet låtit bli att ge mat och vatten till migranterna.

Som framgick av inslaget trycktes flyktingarna tillbaka in mot Belarus, ”som i sin tur hindrar dem från att återvända”. Många flyktingar har befunnit sig i så kallat ”ingenmansland”, andra inne i skogarna – både på belarusiskt och polskt territorium. SVT kan inte finna att inslaget ”ger sken av” att Polen inte vill hjälpa flyktingarna. Polens vice utrikesminister fick i inslaget också svara på hur landet ser på flyktingarnas situation vid gränsen.

Polen hävdade vid tillfället att man erbjudit humanitär hjälp till migranterna på den belarusiska sidan, då migranterna inte befann sig på polsk mark. Detta motsades dock av gps-signaler från migranter som visade att de befann sig på polsk mark. Enligt Polen gick det av säkerhetsskäl inte att sända hjälp till migranterna på belarusisk mark. Detta framkom i intervjun med den polska regeringsföreträdaren.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar inledningsvis att människorättsaktivisten som intervjuades i inslaget var en så kallat tillfälligt medverkande för vilken kraven på opartiskhet och saklighet kan ställas lägre än för företrädare för programföretaget. Aktivistens uttalande om att flyktingarna blivit beskjutna vid gränsen medför därför inte att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

SVT har genom en handling i ärendet visat stöd för nyhetsuppläsarens uttalande om att flyktingarna varken hade tillgång till mat, vatten eller tak över huvudet. Inslaget strider därför inte mot kraven på opartiskhet och saklighet i denna del.

Anmälaren har invänt mot att det inte framkom i inslaget att flyktingarna befann sig på den belarusiska sidan och att Polen skickat humanitär hjälp till flyktingarna men inte blivit insläppt i Belarus. Enligt nämndens mening framgick det av inslaget att flyktingarna trycktes tillbaka över gränsen av båda länderna. Den polska ministern uttryckte även att landet inte kunde ge humanitär hjälp på bekostnad av sin säkerhet och måste skydda sin gräns. Inslaget strider därför inte heller mot kraven på opartiskhet och saklighet i dessa delar.

Vad anmälaren anfört i övrigt medför enligt nämndens bedömning inte heller att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Helena Rosén Andersson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg efter föredragning av Hanna Teleman.

För granskningsnämnden

Helena Rosén Andersson

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Lilian Helena Rosén Andersson
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_059504aeeabc36ab26c5bfd5e1976fdda7
DATUM & TID:	2022-01-31 08:49:57 +01:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-01-31 08:50:03 +01:00
Ref: 29564SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)